

werkblad Haas & Konijn

De haas en het konijn zijn familie van elkaar. Ze lijken ook op elkaar: allebei hebben ze lange achterpoten en lange oren. Anders dan je misschien zou denken, behoren de haas en het konijn niet tot de knaagdieren. Ze vormen een eigen familie, namelijk die van de haasachtigen. Het mannetje van de haasachtige heet *rammelaar*, het wijfje heet *moer* of *voedster*.

Laten we maar beginnen met de **haas**, want die komt al vanouds in Nederland voor. Bij ons leeft de haas in grasland, op bouwland en op de hei. Hazen graven geen hol, maar maken een eenvoudig kuiltje in de vegetatie. Zo'n vaste ligplaats noem je een *leger*. Hazen zijn *nestvlinders*: ze worden bij wijze van spreken startklaar geboren. Een Nederlandse haas krijgt gemiddeld 11 jongen per jaar. Wilde hazen kunnen ongeveer 7 jaar oud worden, maar de helft van de hazen sterft al binnen een maand na de geboorte.

De haas is supersnel. Zij topsnelheid bedraagt wel 65 kilometer per uur! Om het zijn belager nóg lastiger te maken, slaat hij daarbij ook nog eens haken: in volle vaart verandert hij 90 graden van richting. Er worden speciale hondenrennen georganiseerd waarbij hazewindhonden een haas moeten zien te vangen. Vroeger werd daarbij een echte haas gebruikt, maar tegenwoordig is 'de haas' een mechaniek.

Het **konijn** kwam oorspronkelijk alleen in Zuid-Europa voor. De Romeinen hebben het dier over Europa verspreid. Konijnen houden van droog, zandig terrein. Bij onraad stampen ze met hun achterpoten op de grond. Anders dan de haas hebben ze een hol waarin ze kunnen wegvluchten. Zo'n hol kan uitgroeien tot een burcht. Een burcht wordt bewoond door een familie. Een familie telt gewoonlijk ongeveer tien konijnen en de ouders zijn er de baas. Een moer kan het hele jaar door jongen krijgen. Er zijn 2 à 3 worpen per jaar, met 3 à 7 jongen per worp. De jongen worden kaal en blind geboren. Ze verblijven in een ondergrondse kraamkamer. Daar komt de moer maar enkele minuten per dag langs om ze te zogen.

Konijnen eten gewoonlijk gras en kruiden. Vooral bij vorst eten ze echter ook boombast. Ze 'keutelen' op vaste plaatsen. Overdag produceren ze vochtige, groene uitwerpselen en 's nachts de bekende bruingrijze knikkers. Bijzonder is dat ze de groene uitwerpselen weer opeten. Die bevatten namelijk vitamine B12. Deze stof wordt afgescheiden door bacteriën die in het darmstelsel van het konijn leven. Voor het konijn zijn de keutels dus vitaminepillen!

Vragen & Opdrachten

Je hebt nodig: rekenmachine en woordenboek.

1. Verschillen

Zet de volgende woorden in de juiste kolom: *nestvlieder*, *nestblijver*, *zandgrond*, *boerenland*, *burcht* en *leger*.

haas	konijn
.....	.....
.....	.....
.....	.....

2. Roofdieren

Hazen en vooral konijnen vormen een belangrijke prooi voor dieren als vos, lynx, kat, havik en arend. Een van deze roofdieren komt niet in Nederland voor. Welk dier?

.....

3. Laat je kersenpit kraken!

Bij de haasachtigen zijn de ogen zo geplaatst dat het gezichtsveld wel 360 graden bedraagt.

a. Hebben haasachtigen een 'dode hoek', d.w.z. een deel dat buiten het gezichtsveld valt?

.....

b. Wat is het voordeel van zo'n breed gezichtsveld?

.....

.....

4. Biotoop

Van oorsprong is de haas een *steppedier*. In welk opzicht komt zijn Nederlandse biotoop (weiland, kleipolders, heide) overeen met zijn oorspronkelijke biotoop?

.....

.....

5. Wat is niet waar?

- Het konijn is een herbivoor (= planteneter).
- Het konijn is een knaagdier.
- Het konijn is een nestblijver.
- Het konijn is een zoogdier.

6. Sinds wanneer komt het konijn in Nederland voor?

- bronstijd
- ijzertijd
- Romeinse tijd
- middeleeuwen

7. Biotoop

Noem twee gebieden waar jij wel eens wilde konijnen hebt gezien en zet er tussen haakjes achter tot welk landschapstype het gebied behoort (bijv. bos, duin of heide).

- .....
- .....

8. Hoeveel jongen kan een konijn per jaar maximaal krijgen, uitgaande van de cijfers in de tekst?

.....

9. De Taalmakerij: zo bang als een haas.

Sommige vergelijkingen met het woordje 'als' bevatten een diernaam. Vul de onderstaande vergelijkingen aan. Kies daarbij uit: *aal, beer, ezel, hond, konijn, lammetje, leeuw, varken, vogel* en *vos*.

a Zo dom als een	f Zo moe als een .....
b Zo duf als een	g Zo moedig als een .....
c Zo glad als een	h Zo sluw als een .....
d Zo lui als een	i Zo sterk als een .....
e Zo mak als een	j Zo vrij als een .....

10. De Taalmakerij: pimp je woordenschat!

De Romeinen hielden konijnen in ommuurde tuinen. Zo'n tuin heette een *leporarium*. Opdracht. In de rechter kolom staan tien betekenissen. Zet in de linker kolom het bijbehorende woord. Kies uit: *aquarium, dolfinarium, mortuarium, rosarium, seminarium, solarium, terrarium; conservatorium, observatorium, sanatorium*.

a	bassin met zeezoogdieren
b	lijkenhuis
c	muziekopleiding
d	priesteropleiding
e	reptielenbak
f	rozentuin
g	sterrenwacht
h	verpleegtehuis (voor tbc-patiënten)
i	vissenbak
j	zonnebank

11. Extra: IJzerbrein

Het leefgebied van een konijnenfamilie omvat een straal van (ongeveer) 50 meter rondom de burcht. Bereken hoe groot het leefgebied is.

Hiervoor moet je in feite de oppervlakte van een cirkel berekenen. Dat gaat zo:

$$\text{Oppervlakte v.e. cirkel} = 3,14 \times \text{straal} \times \text{straal}.$$

a. Wat is de oppervlakte van het leefgebied in vierkante meters (m²)?
.....

b. Hoeveel vierkante meter zitten er in een hectare?
.....

c. Hoe groot is het leefgebied van een konijnenfamilie in hectares (ha), afgerond op één cijfer achter de komma?
.....

De antwoorden vind je hier: <http://www.surfspin.nl/konijn.html>.